

Das Latweefchu draugs.

1845. 22. Merz.

12ta lappa.

Behdas zilweeku ihsten' ismahza.

Dsihwoja kahdu reis semneezinsch Sachtibas-zeemā, tas bij deewabihjigs, strahdigs un gohdigs wihrs; tapehz arr winna maks un flehts arween bij pilni, un ne-weens nabbags un behdigs ne aigahje tufschs no winna durwim. Bet tam bij dehts Pehteris, tas wis ne staigaja tehwa zellōs. Labbi eht un dsert, brangi gulleht un mas strahdaht, — tas tam patifke, tā tas gribbeja dsihwoht. Kad kahds grassis tam bij keshā, tad tas tur tā kà degga, un pirms tas ne bij meerā, kamehr to ne bij isdewis. Zfwehdeenas, kad zitti basnizā gahje Deewa wahrduš klausitees, schis wilkās nš frohgu, tur danzoja kà traks, un nodsehre sawu nopelnitu naudu, un dohmaja: Kad man arween tā cet, tad debbesis jau labbaka dsihwe ne warr buht. Tehws daudsreis us to sazzija: Pehteri, Pehteri! tu ne staiga pa labbu zellu. Ja tu tā dsihwofi, tad tu labba galla ne nemfi. — Un ikreis winsch tam teize:

Jauns buhdams strahda, pataupi,
Tad wezs beš maies ne buhfi!

Pehteris degguni sarahwis, dohmaja: Runna, kà tew patihf! un palifke tahds patš plihtneeks un dsehreis. Winsch tehwa pamahzischanu tā pahrgreese:

Jauns buhdams slinko, padserri,
Wezs buhdams wairs to ne spehfi.

Zkreises, kad wezs tehws winnu tā pamahzija, schis tehvam tā smeedamees atbildeja, pehz tehws zeete kluffu un sazzija tā: Nu, nu Pehteri! gan tew kahdu reis leetus nems lihds ah dai zauri! un lahwe tam darriht ko gribbeja. Tā Pehteris arr gribbeja dsihwoht, un reds! nu dsihwoja ikdeenas kà pa kahsahm, kamehr pehdigs grassis no makka bij beidsees. Zkdeenas frohgā dsihwodams, tas eepasinnahs ar Plihtneeku-zeema frohdseneeka meitu, kas gluschi tahda patte Pehtera mahsa bij. Ta arr ehde labbus kummofus ween, jo leelakus jo labbak, un tik laiska ta bij, ka tai tas reebe, ka bij eemahzijušees cet un runnaht, kas tai tik tad ween patifke, kad ta danzoja, jeb sawas draudsenes un pasihstamus aprunnaja un melloja. Pee schahs meitas Pehteris kahdu beenu, maktigi apgehrbees un ispuzzejees, peegahjis, teize: Anne, woi tu pee mannis gan nahktu? — Anna, gattu ehhdama, tam atbildeja: kapehz nē, Pehteri! tu effi smuks jauns puifis, naudas tew papilnam, un danzoht mahfi arr. — — Schē rohka! prezzešimees! —

Wifs nu bij notaisihts stary abbeem, un Pehteris pee tehwa nahjis sazzija Mihlais tehtiht, es gribbu Plihtneeku-krohga Annu prezzeht. Dohd mannu teesu, ko preeksch mannis effi nodohmajis, un ja ko wairaf gribbi peelikt, mehß par taunu ne nemsin, un laid manni eeksch Deewa meera us Plihtneeka-zeemu eet, tur es gribbu dsihwoht. — Tehws greese zeppuri no weenas aufs us ohtru, pahrgahje pahra reises pahr istabu un dehlam pretti nostahjees sazzija: Klaus, Pehteri: ka tu jaw prezzehtes gribbi, naw labbi, un ka tu to krohga Annu prezze, tas wehl sliktati; bet ka tu no mannis gribbi aiseet us Plihtneeku-zeemu, tas wehl sliktati. Bet moi sinni? — Prezzejees, ja gribbi; neimin mannis pehz arr krohga Annu; bet paleez pee mannis. „Tahds gekkis gan ne buhschu,“ Pehteris atbildeja, „ka es schai neela mahja dsihwofschu! Es gribbu dsihwoht smukka mahja, kur wifs smukki un brangi eeriftehts, ne ka schè juhsu besdelligu pehrkli! Man juhsu ehdeens arr jaw ilgi ne snekke, un tur es ikdeenas labbaki warreschu ehst, ne ka juhs schè swehtdeenäs to eespehjat.“ Ak, tu besdeewigs behrns! sazzija tehws fastaitees, moi tu dohma, ka mihlajs Deews tew ehdeenu un dsehreenu un drehbes no debbesin liks frist? — Zil ilgi buhs, tad ta nauda, ko no mannis dabbusi, buhs pa gallam, un tad pee jums buhs bads par pawahru, un atkal gribbest us sawa tehwa mahjinu atpakkal tikt, ko tu taggad ta nosmahde. Tapehz paleez schè, behds no nahkoschahm behdahm, un dohma: Labbal' masß un labs, ne ka leels un sliktä!“ —

Nè mihlais tehtiht, Pehteris teize, to es esmu apnehmees, un nu ne ko wairs ne warru darriht. Mannis pehz ne behdajatees ne ko; gan es wissu labbi isdarrischi. Azjis un mutti juhs isplehtiseet, brihnodamees, zil baggatigi un maktigi es sawa mahja dsihwofschu, kad manni apnekleseet, un kad eesat kehki, tad galwas ne warreseet taifni issteept, to schlinku un gallas dehl, kas tur duhmös kahrs pehz schahweschanas, un es juhs tad ar gallu ta pee-ehdinaschu, ka tik ko warreseet pa-ee.

Us tahdahm runnahm tehws ne ko ne warreja atbildeht. Naudas-kulli no schkirsta iswiljis; tas dehlam dallu noskattija un tam wehleja Deewa swehtibu. Pehteris aissfrehje itt ka tam matti swiltu, ar nandu us Plihtneeku-krohgu, un us zellu ne atpakkal ne atstattijahs, bihdamees, ka tehwa nandas schehl ne paliktu, un tam ne sfrectu pakkal.

Bet tehws wis ne sfrehje. Pehteris nu Plihtneeku-zeema nopirke smukku mahju, wissu brangi tur ectaisija, faderreja kalpuß un kalpones, un taifja ar sawu Annu kahsas. Nu waijadseja skattitees, ka tee dsihwoja! Ikdeenas preeka un lihgsmitä! Ko wihrs gribbeja, to seewa arr! Kad tam ehst gribbejahs, ehde schi arr; kad schi gahje gulleht, tad wihrs arr bij peekuffis. Kad wihrs ne lukfoja kalpeem pakkal, tad schai arr ne gribbejahs kahjas pazelt. Tä dsihwoja Pehteris ar Annu no weenas deenas us ohtru. Ka zaur tahdu dsihwi nauda makkä, labbiba flehti, galla duhmös ne wairojahs, to behrns warr saprast. Drihs tas notikke, ko tehws tam bij sazzijis. Labklahschanas weeta teem nahze bads un behdas wirfü. Gan tee wehl tapat gribbeja ehst, dsert un gulleht, bet kad seewa wairs ta ne spehje ehst doht, tad sahke daudsreis bahrtees. Truhkumu deht weens ohtram pahrmestees, weens

ohtru kaitinaht un nihdeht, un deesinn' ko buhtu darrijuschi, ja ap scho laiku, kad tee tahdu truhkumu zeete, ne buhtu nahzis wezzajs Pehtera tehws tohs apmekleht. Tas eegahje istabâ, falihzis us speeka atspedees, kad Pehteris un Anna paschu laiku us mella, netihra galda sausus kartupekus ar sabli un maissi ehde. Abbi sabihjajs, kad wezzu tehwu ceraudsija, jo tas kamehr kafsâs tohs ne bij apmeklejis, un no winna behdiga waiga un nespehka tee mannija, ka tehvam warrbuht kahda nelaiime notifikusi. Bet tee arr par to sabihjajs, kad tehws tohs atradde pee tahdas siktas matites, un ne drihksteja ilgi tehwn usbildinaht. Pehz Pehteris tak teize: Labdeen, mihkâis tehtiht! Deews palihds! Kâ juhs eefsch teem pahra gaddeem, kamehr juhsu ne redsejis, kâ tik wezzi un nespehzigu palikfuschi? Juhs tik ko spehjat us kahjahm stahweht; laikam nupatt esseet no wahjibas gultas zehluschees? — Nè, nè mans dehls, tehws pasneedamees teize, es ne esmu ne wahjisch bijis, neds arr kahda nelaiime notifikusi, neds arr es tik nespehzigis esmu kâ leekohs. Es tapehz tik falihzis nahzu, ka es pee taweem gallas schinkeem, kas duhmôs karrajahs, galwas ne nosistu. Bet nu leez knaschi gallu us galda. Man warren' ehst gribbahs, un sirgs man arr lihds, ka warru aisbraukt, ja wairak ee-ehstu, ka ne warru kahjahm pa-eet.

Pehteram pahr waigu sahze affaras birt, un tas behdigis issauze: „Al sirds mihkâis tehtiht, kahds gekkis biju, kad jums ne klausiju un tã ne dsihwoju, ka manni mahzijat. Kaut nu warretu atkal pee jums tikt! nu pateesi es zittadi dsihwotu!“ — Woi tã gribbi, Pehteri? wezzajs sazzija. Un kã tab tu, Anna, dohma? Woi tu arr gribbi pee wezza wihra-tehwa nahst?

Anna, kas bij behdu-skohlã ismahzita, atbildeja, ka gribboht.

Un woi juhs arween gribbat manni arr paklausiht, un to ween darriht, ko es pawehleschu? prassija wezzajs.

Ja, mehls gribbam! abbi atbildeja. — Nu, tab sehschatees tuhlin wahgôs un brauksim prohjam. Es dohmaju, ka pehz gadda-laika juhs wehl scho deenu peeminneset un swehtiseet; un kad juhsu wezzajs tehws kahdureis sawas azzis aisdarrihs, tad juhs wehl pee winna kappa issaufset: Ta wis-leelaka manta, ko mums tehws dewe, bij ta, ka winsch muhs no Plihtneeku-zecema us Sahtibas-zecemu atpakkal wedde! —

P.—p—

K à p a s a u l e t o l a b b u a t m a k f a .

L i h b s i b a .

Semneeks tschuhfsku ispestija no klints-zauruma, fur ta jaw ilgi bij gul-lejusi un gan drihs nosmaklusi, tapehz ka akmins us zauruma bij uskrittis un to aishahis. Par glahbschamu tschuhfska semneekam apsohlija pasaules algu. Kad tas to no zauruma bij islaidis, gribbeja ta semneeku nonahweht, sazzidama: Tã pasauale atmakfa: ka es to nokauju, kas man dohd dsihwibu. — Semneeks par tahdu makfu wis ne preezajajs, un norunnaja ar tschuhfsku, to wai-

zajt, fo pirimo zellâ fatikschobt; tſchuhſka ar to bij meerâ! Tee fatikke wezzu, klibbu, nomehrejuschu funni, kas no wezzuma tit ko ſpehja pawilltees; tee ſchin ſawu leetu ſubhſeja, un tas ſpreede tſchuhſkai teſſu, ſazzidams: „Redſeet, paſaule man arr tâ atmakſajufi. Es ſawam kungam ilgi kalpojis, deenu un nakti es aſſargaju mahju un tam wiſſur lihds gabju, jakti dauds ſtkehju un fehru wiſſadus putnus; un kungs man paſaules algu dewis un par wiſſu labbu, fo tam darriju, manni no mahjas isdſinnis, lai etoht fur gribboht.“

Semneeks wehl ne bij meerâ un gribbeja zittu waijaht; tas bij wezs ſirgſ, kas ſauſâ nohrâ ehde, ir tas tſchuhſkai runnaja pa mutti. Tas teize: „Es biju warren' ſtals ſirgſ, kungs ar manni jahje prezzibas un dabbuja dailu ſewinu; jahſchanâ un branſchanâ biju pirmajs; bet par ſcho wiſſu tas man dewe paſaules algu: tas pahrdewe manni melderam, fur man nu ja-neſſ milti un wiſſadas naſtas, par ko labpraht ne muttes ſalmu ne dabuju.“ — Trefchu un pehdigu reis ſemneeks wehl wecnu gribb waijaht. Tee fateek laſſu, un ta kleeſe wiſſâ galwâ: „Teeſham, ſemneeks, tew labbi ne ees; tſchuhſkas taiſniba!“ — un us ſemneeka greeſdamees, ta kluffam teize: Ko tu man dohſi, tad tew palihdſeſchu? — Semneeks ſohlija tai wiſſas ſawas wiſſas. — Nu teize laſſa us tſchuhſkas: „Kad man pehdigais ſpreedums ja-noſakka, tad buhtu labbi, kad mehſ to weetu aſſattitu, fur wiſſch tewi glahbe.“ — To tſchuhſka gribbeja; tee wiſſ' trihs gabje, un wiltiga laſſa us zella kluffinam teize tâ: „Klauf', ſemneeks, kad es ar tſchuhſku to zaurunu apluhkoſchu, fur tſchuhſkai gals bij klaht, un tur eelihdiſin, tad es ſchigli iſſkreeſchu abrä un tu aiſgruhd' preeſch zauruma tſchaſli aſminu preeſchâ, un es, winnas teefas-ſpreedeſſ, gan tad padarru netaiſnibu, bet ta nepateiziga tſchuhſka tad atkal warr gulleht. — Tas notikke, un wiſſ isdeweſſ labbi; bet nu wiltiga laſſa ſawu algu praſſija, un ſemneeks to aiſwedde lihds us mahju, ſtaſſija ſewwai, kas tam notizzis un ka laſſa tam dſihwibu glahbuſi, un ka ſchis tai par makſu aſſohlijis wiſſas ſawas wiſſas. Seewa ſazzija: „Ja tew dauds wiſſu irr, tad dohd tai; tahſ wiſſas, kas irr, tahſ peederr man, un tahſ, kas tew irr, to es ne kad ne eſmu redſe-juſi.“ — Laſſa nurdeja: „Daudſ paliktu taiſni un deewabihjigi, ja zitti teem to lautu, bet nu to mahja ſagt, kam paſcham taiſniba noſagta.“ Tâ tad laſſa eefahje par to netaiſnibu, kas tai notizzis, ſemneezeſ wiſſas zittu pehz zittas nakti noſagt. Bet ſemneeze, ſchi gudra Gewas mahſa, dohmaja launu ar launu aiſdſiht un rihdija laſſu ar ſunneem, ka tai wairs ne bij luſte us wiſſahm nahkt; un funni laſſai abdu daſchreis brangi iſſkaſſija, un pehz to ſakeh-re un aſehde; tâ tad laſſa tahdâ paſchâ nahwê beidsahſ, kâ wiſſas. Laſſa ſemneekam gan palihdſeja, zaur to, ka ta tſchuhſku peewihle, kas to palihgâ luhdſe, un tai gallu darrija, fo ta arr bij pelnijufi, bet tomehr laſſa patte zaur ſawu wiltibu arr gallu nehme.

No tſchuhſkahm un laſſahm waijag' fargatees un drohſchi tahm turretees pretti, jo tahſ ikreis labbu atmakſa ar launu.

V.—p—